

با درخت دانش، گام به گام پیشرفت خود را ارزیابی کنید.

- (۱) عبارتند از ....
- (۲) معنی و کاربرد حروف مشبّهة بالفعل
- (۳) عمل حروف مشبّهة بالفعل
- (۴) نکته‌ی «ما»ی کافه (تأثیر آن بر جمله و نحوه‌ی ترجمه‌ی آن)
- (۵) آوردن حروف مشبّهة بالفعل بر سر جمله‌ای که مبتدای آن ضمیر منفصل است.

آبی سبز قرمز
□ □ □
حروف مشبّهة بالفعل

گام اول: میزان تسلط خود را با رنگ مشخص کنید.
آبی: خیلی خوب
سبز: متوسط
قرمز: به این قسمت مسلط نیستیم.
گام‌های بعدی: اگر در گام اول، به آن مبحث مسلط نبودید و دانش خود را در حد رنگ قرمز ارزیابی کردید، در نوبت‌های بعدی مطالعه و تمرین، در صورتی که پیشرفت کردید می‌توانید خانه‌های سبز یا آبی را رنگ کنید.

- (۱) عبارتند از ....
- (۲) نحوه عمل افعال ناقصه
- (۳) تشخیص اسم افعال ناقصه
- (۴) ویژگی خبر افعال ناقصه و انواع آن
- (۵) آوردن افعال ناقصه بر سر جمله‌ای که مبتدای آن از ضمائر منفصل باشد.

آبی سبز قرمز
□ □ □
افعال ناقصه

نواسخ

- (۱) معنی آن
- (۲) عمل لای نفی جنس
- (۳) ویژگی‌های اسم لای نفی جنس

آبی سبز قرمز
□ □ □
لای نفی جنس

تعداد سؤالات فصل

۷۶

تعداد سؤالات سراسری

۴۰

تعداد سؤالات سایر آزمون‌ها

۳۶

نواسخ (حروف مشبیه بالفعل، افعال ناقصه، افعال مقاربه ولای نفی جنس)

مفهوم ها و کاربردها

هر مفهوم، درسی را با واژگان کلیدی توضیح داده ایم و آن را به کمک مثال‌ها کاربردی کرده ایم.

حروف مشبیه بالفعل

- حروف مشبیه بالفعل عبارت‌اند از: اِن، اَنْ، كَانْ، لَكِنْ، لَيْتْ، لَعَلَّ
- ۱. حروف مشبیه بالفعل مبتدا را منصوب و خبر را مرفوع می‌کنند. در این صورت مبتدا، اسم حروف مشبیه و خبر، خبر حروف مشبیه نامیده می‌شود.
- ۲. گاهی خبر حروف مشبیه بر اسم آن‌ها مقدم می‌شود. مانند: اِنَّ مَعَ الْعَسْرِ يُسْرًا. - چنان‌چه بخواهیم یکی از حروف مشبیه را بر سر جمله‌ی اسمیه‌ای بیاوریم که مبتدای آن ضمیر منفصل باشد، ضمیر منفصل به ضمیر متصل منصوب تبدیل می‌شود. اِنَّ + (اَنْتَ مَسْرُورٌ) ← اِنَّكَ مَسْرُورٌ.
- ۳. اگر «مای کافه» به آخر حروف مشبیه بالفعل متصل شود، این حروف را از عمل باز می‌دارد. در این صورت مبتدا و خبر، همچنان مبتدا و خبر نامیده شده و مرفوع باقی می‌مانند. مانند: اِنَّمَا الطُّفْلُ مَسْرُورٌ.

افعال ناقصه

- افعال ناقصه عبارت‌اند از: كَان، لَيْس، صَار، أَصْبَح، مَازَالَ، مَا دَامَ و...
۱. اگر افعال ناقصه، بر سر مبتدا و خبر قرار گیرند، مبتدا مرفوع می‌ماند ولی خبر منصوب می‌شود. در این صورت مبتدا، اسم افعال ناقصه و خبر، خبر افعال ناقصه نامیده می‌شود.
  ۲. گاهی خبر افعال ناقصه بر اسم آن‌ها مقدم می‌شود. مانند ماكان هناك ذئبٌ.
  ۳. تشخیص اسم افعال ناقصه درست مانند تشخیص فاعل برای فعل است. بنابراین در صیغه‌های متکلم و مخاطب و مثنی و جمع، اسم افعال ناقصه ضمیر بارز یا مستتر است و در صیغه‌های مفرد مذکر و مفرد مؤنث غایب اسم افعال ناقصه ممکن است «اسم ظاهر» و یا «ضمیر مستتر» باشد.
  ۴. اگر فعل ناقصه را بر سر جمله اسمیه‌ای بیاوریم که مبتدای آن از ضمائر منفصل است، ضمیر منفصل به ضمیر متصل مرفوع تبدیل می‌شود.
(كان + انا ناجحٌ) ← كُنْتُ ناجِحاً. (به عبارت دیگر فعل ناقصه برای صیغه مورد نظر صرف می‌شود.)

لای نفی جنس

۱. اگر لای نفی جنس بر سر جمله اسمیه قرار گیرد، مبتدا، اسم لا و خبر، خبر لای نفی جنس نامیده می‌شود.
  ۲. اسم لای نفی جنس، مبنی بر فتح و محلاً منصوب است و «ال» و «تنوین» نمی‌گیرد. (مگر این که مضاف باشد که در آن صورت معرب و منصوب است.) در ضمن اسم لای نفی جنس یک اسم نکره است.
  ۳. خبر لای نفی جنس بر اسم آن مقدم نمی‌شود.
  ۴. خبر لای نفی جنس گاهی به قرینه‌ی لفظی یا معنوی حذف می‌شود.
- معمولاً اگر بعد از اسم لا، حرف «إلا» بیاید، خبر لا، به قرینه‌ی معنوی حذف می‌شود و در این صورت خبر لا، کلمه‌ی «موجود» محذوف است.
۵. لای نفی جنس معنی (هیچ... نیست) می‌دهد. مانند لاتلمیذٌ فی الصف: هیچ دانش‌آموزی در کلاس نیست.

سؤال‌های هدفمند

شما در صورتی به میمٹ «نواسخ» تسلط دارید که بتوانید به سؤالهای زیر پاسخ دهید و جاهای خالی را به درستی پر کنید.

سؤال‌های مربوط به حروف مشابه بالفعل:

۱. کدام یک جزء حروف مشابهة بالفعل است؟
الف) لکن □ لکن □ (ب) ان □ ان □ (ج) لیس □ لیت □ (د) کان □ کأن □
۲. اگر حروف مشابهة بالفعل بر سر جمله اسمیه بیاید، اسم حروف مشابهة بالفعل از نظر اعراب ... و خبر آن‌ها ... است.
۳. جملات زیر را با «ان» بنویسید:
الف) ان + الطفلُ شیطاً ← .....
ب) ان + أنتَ شیطاً ← .....
۴. «ما»ی کافه را در جملات زیر قرار دهید:
الف) ان التلميذُ ناجحٌ ← .....
ب) ان أخاك شیطاً ← .....
ج) أنه ناجحٌ ← .....
۵. این جمله را ترکیب کنید: «ان ما فی السموات آیاته»
۶. این جمله را با آوردن «ان» تغییر دهید: «فی تلك القاعة مصباحٌ كبيرٌ».

سؤال‌های مربوط به افعال ناقصه:

۷. کدام یک از موارد زیر جزء افعال ناقصه نیست؟
الف) أصبح □ (ب) صار □ (ج) سار □ (د) مادام □
۸. بر سر جملات زیر «کان» قرار دهید:
الف) الطفلُ شیطاً .....
ب) فی تلك القاعة مصباحٌ كبيرٌ .....
ج) أنتَ ذوهمةٌ .....
۹. اگر بعد از فعل ناقصه فقط یک کلمه داشته باشیم نقش آن کلمه ... است و از نظر اعراب ... می‌شود.
۱۰. خبر افعال ناقصه در چه مواردی لازم است با اسم آن‌ها، از نظر جنس و تعداد، مطابقت داشته باشد؟

سؤال‌های مربوط به لای نفی جنس:

۱۱. کلمه‌ای که بلافاصله پس از لای نفی جنس قرار می‌گیرد، باید چه ویژگی‌هایی داشته باشد؟
۱۲. جمله «لاخیر فی مجالسة الانسان المتلون» را ترکیب کنید.
۱۳. دو مورد از مهمترین موارد حذف خبر «لا» را ذکر کنید.

پاسخ‌نامه

سؤال‌های هدفمند

۱. الف) لکن □ لکن □ (ب) ان □ ان □ (ج) لیس □ لیت □ (د) کان □
۲. منصوب / مرفوع
۳. الف) ان الطفلُ شیطاً □ (ب) انکَ شیطاً □
۴. الف) انما التلميذُ ناجحٌ □ (ب) انما اخوك شیطاً □ (ج) انما هو ناجحٌ □
۵. ان: حرف مشابهة بالفعل / ما: اسم ان (این «ما» اسم موصول است) / فی السموات: صله / آیات: خبر ان / ه: مضاف الیه
۶. ان فی تلك القاعة مصباحاً كبيراً. (مصباحاً، اسم مؤخر برای ان است.)

۷. ج) سار

۸. الف) كان الطفلُ نشيطاً. ب) كان في تلك القاعةِ مصباحٌ كبيرٌ. ج) كُنْتُ ذاهمَةً.

۹. خبر / منصوب

۱۰. اگر خبر مفرد، اسم مشتق وصفی باشد باید در جنس و تعداد با اسم افعال ناقصه مطابقت کند و همچنین اگر خبر از نوع جمله فعلیه باشد فعل ذکر شده در خبر باید از نظر صیغه با اسم افعال ناقصه هماهنگ باشد.

۱۱. یک اسم نکره است که ال و تنوین نمی‌گیرد و مبنی بر فتح است. (بعد از لای نفی جنس فعل یا شبه جمله قرار نمی‌گیرد.)

۱۲. لای نفی جنس / خیر: اسم لا، مبنی بر فتح و محلاً منصوب / فی مجالسة: خبر لا. شبه جمله محلاً مرفوع / الانسان: مضاف الیه /

المتلون: صفت الانسان

۱۳. اول: در صورتی که عین خبر قبلاً در جمله ذکر شده باشد و دوم در صورتی که بعد از اسم «لا» بلافاصله ادات استثناء (آلأ، غیر، سوی) آمده باشد.

سوال های آموزشی

بر مبنای سوال های سراسری و آزاد

۶۲۸. ما هو الصحيح في الفراغ؟ ان..... عن المنكر.
 ۱) المؤمنون - بعيدون ۲) المؤمنين - بعيدين
 ۳) المؤمنين - بعيدون ۴) المؤمنون - بعيدين
 (آزاد السالی ۸۵)
۶۲۹. انتخب الجملة الصحيحة.
 ۱) كأن السماء سقفاً مرفوعاً ۲) لعلَّ هذه الطالبة تنجح
 ۳) كأنَّ السماء سقفاً مرفوعاً ۴) لعلَّ الغيوم يُمطرُ علينا.
 (آزاد تجربی ۸۷)
۶۳۰. ليت..... بأحكام القرآن! عین الخطأ للفراغ:
 ۱) المسلمون، متمسكين ۲) ك، متمسك
 ۳) المسلمین، متمسکون ۴) ها، متمسكة
 (سراسری ریاضی ۸۴)
۶۳۱. انتخب العبارة الصحيحة مع «أصبح»
 ۱) أصبحوا المؤمنین منتصرين ۲) أصبحوا المؤمنون منتصرين
 ۳) أصبح المؤمنون منتصرين ۴) أصبح المؤمنین منتصرون
 (آزاد ریاضی ۸۷)
۶۳۲. عین الصحيح مع فعل «كان»: «شبابنا المسلمون يُسجلون في التاريخ بطولته رائعة»
 ۱) شبابنا المسلمون كان يُسجلون.... ۲) كانت شبابنا المسلمون قد سجلوا....
 ۳) أصبح المؤمنون منتصرين ۴) أصبح المؤمنین منتصرون
 (سراسری تجربی ۸۱)
۶۳۳. مِيز «اسم كان» على الترتيب في العبارة التالية: «لا تكن كذاباً فتكون عاقبتك الندامة»
 ۱) أنت / عاقبة ۲) أنت / أنت
 ۳) كذاباً / أنت ۴) ذاباً / عاقبة
 (سراسری هنر ۷۹)
۶۳۴. استخدم «كان» مع العبارة التالية: «هم أشد منكم قوة»
 ۱) كانوا أشد منكم.... ۲) كانوا هم أشد منكم....
 ۳) كانهم أشد منكم.... ۴) كان هم أشد منكم....
 (سراسری ریاضی ۷۹)
۶۳۵. استخدم العبارة التالية مع «ليس»: «أنتم متكاسلون في عملكم»
 ۱) أنتم لستم متكاسلون... ۲) لستم متكاسلين...
 ۳) ليس أنتم متكاسلين... ۴) لستم أنتم متكاسلون...
 (سراسری تجربی ۷۹)
۶۳۶. * أنت قدوة لزميلاتك في الأخلاق و الدرس! عین الصحيح مع فعل «صار»:
 ۱) صار أنت قدوة ... ۲) صرت قدوة ...
 ۳) أنت تصير قدوة ... ۴) أنت قدوة صارت...
 (سراسری ریاضی ۸۷)
۶۳۷. عین الخطأ بالنظر إلى الأفعال الناقصة:
 ۱) الناجحات كنَّ ثابتات في حياتهن. ۲) أصبحت ممرضاتُ المستشفى ساهرات طول الليل.
 ۳) التلميذتان ناجحتان مادامت مُدافعين عن كرامة الانسان. ۴) المسلمون مُتفرقون ماداموا بعيدين عن الاسلام.
 (سراسری السالی ۸۱)
۶۳۸. * عین الخطأ في الأفعال الناقصة:
 ۱) اللائق ليس من كانت له أموال كثيرة. ۲) المؤمنات صابرات ماؤمن متمسكات بحبل الله.
 ۳) كان أولئك الطلاب يطالعون كل يوم. ۴) أصبحا المسلمان متقدمين في اكتساب الدرجات الرفيعة.
 (سراسری تجربی ۸۴)
۶۳۹. عین الخبر جملةً:
 ۱) ولكن محاسبة النفس لنا أشد محاسبة! ۲) لم يكن الأمر كما تريد في كل الأحوال!
 ۳) لا اتصل إلى الغاية المطلوبة مادمت في الاضطراب! ۴) كانت الرمال في الصحراء عند طلوع الشمس لونها كلون العسل!
 (سراسری هنر ۹۰)
۶۴۰. عین الخبر ليس مقدماً:
 ۱) لم يكن في غرفتي مكان خال لأجلس فيه! ۲) ليس في أسرتنا الكبيرة من لا تحاسب أعماله!
 ۳) ستصبحين بين طالبات الصف تلميذة مثالية! ۴) تناول الضيف من طعام كانت فيه أملاح مفيدة!
 (سراسری السالی ۹۱)
۶۴۱. عین «لا» النافية للجنس:
 ۱) ألا لك عمل آخر؟! ۲) الليلة لا نجم في السماء.
 ۳) لا أرى التجارة أنفع من اكتساب العلم! ۴) لا تنمو الزهور إلا في حدائق ذات بهجة.
 (سراسری ریاضی ۸۵)
۶۴۲. عین «لا» النافية للجنس:
 ۱) اليوم لا طالبة في المدرسة! ۲) لا تطلبوا إلا أعمال الخیر!
 ۳) ألا تعلم أن الله على كل شيء محيط! ۴) لم تقول ما لا تعلم، أيها الانسان!
 (سراسری تجربی ۸۴)
۶۴۳. عین الصحيح في «لا» النافية للجنس:
 ۱) هذا شاعرٌ جليل لا تاجر نشيط! ۲) قلت لزميلتي: لا شك في انتصار الحق!
 ۳) لا يذهب المؤمن إلى مجالس السوء! ۴) أيها الغني! لا إنفاق الأموال إلا في سبيل الله!
 (سراسری تجربی ۸۴)
۶۴۴. عین «لا» الناسخة:
 ۱) لا نور في قلب المذنب! ۲) لا تقل ما لا تعرفه!
 ۳) العالم قائم بالعمل فلا ترى فيه السكون! ۴) الناس يحترمون العقلاء لا الجهلاء!

(آزاد السالی ۸۶)

۳ لا علم لنا إلا ما علمنا الله ۴ لا كلمة تعادل كلمة الحق

(سراسری السالی ۷۸)

۳ لا سيف آلا ذوالفقار. ۴ لا فتى آلا على.

(سراسری تجربی ۸۹)

۲ لا أعلم أن أخي هل نجح في الإمتحان أم لا!

۴ لا عجب من أنك نجحت، لأنك درست جيداً!

(سراسری السالی ۹۱)

۲ لا الكتاب على المنضدة بعد ذهابنا!

۴ هذا اليوم لا ضيوفنا في البيت!

(سراسری السالی ۹۶)

۲ سلمت على صديقي لا على جميع الحاضرين!

۴ إن أخاه لا يدرس في البيت، بل في المدرسة!

(سراسری السالی ۷۹)

۳ إن العافية أجمل لباس. ۴ إنما العافية أجمل لباس.

(سراسری تجربی ۸۰)

۳ كان المبدّر أخوا الشيطان. ۴ لعلّ المبدّر أخوا الشيطان.

(سراسری تجربی ۸۱)

۳ المحققون كانوا ثابتين في أمورهم. ۴ كان المحققون ثابتين في أمورهم.

(آزاد ریاضی ۸۳)

۳ المتكاسلون - ناجحون ۴ المتكاسلين - ناجحون

(سراسری هنر ۸۳)

۳ كأنهم أقبواء في مساعدة الآخرين! ۴ كان المسلمون متّحدين في صدر الإسلام!

(سراسری ریاضی ۸۳)

۳ كان والداي صديقاى ۴ إن والديه صديقاؤه

(سراسری ریاضی ۸۰)

۳ كان سيّئة الطبع لثيماً. ۴ كان سيّء الطبع لثيماً.

(آزاد تجربی ۸۱)

۳ إن الحسنات يُذهبن السيئات. (خبر مفرد و محلاً مرفوع)

۴ كانت له حاجة شديدة للمساعدة. (خبر مفرد و منصوب باعراب اصلي)

(سراسری تجربی ۸۳)

۳ الوالى للنّاس مثل والد للأسرة! مفرد

۴ لينك قوى لتُساعد المحرومين: جملة فعلية

(سراسری هنر ۸۰)

عین نوع الإعراب في اسم «إن» و خبر «كانت»: «إن أختي ستكتسب النجاح إن كانت مجتهدة»

۳ مرفوع لفظاً / مرفوع محلاً ۴ منصوب تقدیراً / منصوب ظاهراً

(سراسری تجربی ۷۷)

۳ كان مقاتلونا عالمين بمسير حياتهم.

۴ ليت المتكاسلون عالمين بمضارّ التكاسل.

(سراسری السالی ۹۰)

۳ هناك أيضاً كتب في القصص قد اشتريتها.

۴ و مضامينها عذبة و مفيدة بالنسبة للطلاب!

(هنر ۸۶)

۳ ليت المدير يحسبوني موظفاً لاثقاً.

۴ أصبحتم متوكلاً على ربكم و معتمداً على قدراتكم!

(سراسری هنر ۸۷)

۳ ليس الأعداء قادرون أن يتسلطوا على شعبنا!

۴ أصبحنا مستعدون للحضور في الامتحانات النهائية!

عین العبارة التي ليست نافية للجنس:

۱ لا تفتّف ما ليس لك به علم ۲ لا شيء أفضل من التقوى

میزر العبارة التي لم يحذف فيها خبر «لا» النافية للجنس:

۱ لالة آلا الله. ۲ لا إيمان يُفقد مع سوء الظنّ.

عین «لا» النافية للجنس:

۱ آلا كل شيء غير الله باطل!

۳ هو و أسرته فقراء لا أغنياء!

عین الصحيح عن «لا» النافية للجنس!

۱ عندما ذهبت إلى المكتبة رأيت لا هناك أحدا!

۳ لا عصفور على قضبان الأشجار قرب بيتنا!

عين «لا» الناسخة:

۱ أذى لا يعمل بجدّ لن يرى التّجاح في حياته!

۳ يجب أن نعترف بأنّه لا نفع في مجالسة الجهّال!

عین الخطأ فيما يلي:

۱ لالباس أجمل من العافية. ۲ كانت العافية أجمل لباس.

عین الخطأ:

۱ صار المبدّر أخوا الشيطان. ۲ كأنّ المبدّر أخوا الشيطان.

عین الخطأ:

۱ إنّ المحققين ثابتين في أمورهم. ۲ إنّ المحققين كانوا ثابتين في أمورهم.

اكمل الفراغ: «إن... ليسوا... في حياتهم.»

۱ المتكاسلين - ناجحين ۲ المتكاسلون - ناجحين

عین الصحيح (في عمل النواسخ):

۱ ليتني كنت صادق في كلامي! ۲ إن كنت ذو همة فاجتنب الذنوب!

عین الصحيح:

۱ إنّ والداي صديقيّ.

عین الجواب الصحيح مع استخدام «كان»: «أنها سيّئة الطبع لثيمة»

۱ كانت سيّئة الطبع لثيمة. ۲ كانت سيّئة الطبع لثيمة.

ما هو الصحيح عن اعراب خبر النواسخ؟

۱ ذلك الكتاب لاريب فيه هدى للمتقين. (شبه جملة و مرفوع تقدیراً)

۳ ليت المسلمين يتحدون. (جملة فعلية و مرفوع محلاً)

عین الصحيح في تعيين نوع الخبر:

۱ لا خير لمن لا يتعلّم: جملة فعلية

۳ إنّ البلاء للمؤمن امتحان: شبه جملة

عین نوع الإعراب في اسم «إن» و خبر «كانت»: «إن أختي ستكتسب النجاح إن كانت مجتهدة»

۳ مرفوع تقدیراً / مرفوع ظاهراً ۴ منصوب محلاً / منصوب بالفتحة

ما هو الصحيح؟

۱ إنّ العلماء عالمون بمصالحهم.

۳ ليس التلاميذ عالمون بمستقبلهم.

عین المبتدأ ليس مؤخرأ:

۱ في مكتبة جنب دارنا كتب و رسائل كثيرة.

۳ لها أنواع متنوّعة في الشّكل و المحتوى.

عین الصحيح:

۱ وصايا الشهداء ستكون مصباحاً لطريقنا!

۳ لسنا قادرين أن أكسب مكانة علميّة.

عین الصحيح عن النواسخ:

۱ كلام الشهداء سيكون سراجاً لهداية الناس!

۳ ليت المسلمون يعتمدون على قدراتهم الذاتية!

(سراسری هنر ۹۰)

- ۲) ليس في أسرتنا الكبيرة من لا تحاسب أعماله!
۴) تناول الضيف من طعام كانت فيه أملاح مفيدة!

(سراسری زبان ۹۴)

- ۲) أصبح الكسلان يندم بسبب ضعفه في أعماله!
۴) كان معي أفراد كثيرون في الحفلة ليلة أمس!

(سراسری تجربی ۹۳)

- ۲) أكلت من الأطعمة التي كانت فيها عناصر مفيدة!
۴) ليس من أصدقائنا من لا يحاسب أعماله اليومية!

(سراسری هنر ۹۳)

- ۲) إن هذين البلدين متقدمان في الصناعة و مشهوران فيها!
۴) يتقدم أبناء المجتمع في حياتهم مادامت الأهمّات مؤمنات!

(سراسری زبان ۹۳)

- ۲) إن لله جميع ما في السماوات و ما في الأرض!
۴) قرأت صحيفة كانت فيها موضوعات علمية!

۶۶۴. عین الخبر ليس مقدماً:

- ۱) لم يكن في غرفتي مكان خال لأجلس فيه!
۳) ستصبحين بين طالبات الصفّ تلميذة مثالية!

۶۶۵. عين خبر النواسخ مفرداً:

- ۱) إن الأخلاق الفاضلة زينة العقلاء دائماً!
۳) ليت الفرصة تُنتغم ليستفاد منها أكثر!

۶۶۶. عین الخبر ليس مقدماً:

- ۱) من الأرجح أن لا تكون في غرفتنا أشياء زائدة!
۳) إنها أصبحت في صفّها تلميذة مثالية!

۶۶۷. عین الخطأ (في عمل النواسخ):

- ۱) ليس إخواني مجدّين و محاولين لتحقيق أهدافهم!
۳) لعلّ هذان التلميذان يساعدان معلّمهما في الصفّ!

۶۶۸. عین الخبر ليس مقدماً:

- ۱) لم يكن على المنضدة دفتر لكتابة الدّرس!
۳) ليتنا ما كنّا عن عبادتنا اليومية غافلين!

سوال های تکمیلی

به قصد یادگیری نکات جدید و مرور مطالب

(كانون فرهنگی آموزش ۹۱)

- ۲) إنّ البيوت كانت مرتفعة في تلك المدينة.
۴) قلت لأصدقائي: عليكم أن تكونوا شهيدياً على الناس.

(آزاد تجربی ۸۵)

- ۳) أليس الصدق أفع تجارة؟
۴) أليس الصدق أفع تجارة؟

(آزاد پزشکی ۸۵)

- ۲) كأنّ الأمة الإسلامية متّحدة.
۴) كأنّ الأمة الإسلامية متّحدة.

(آزاد پزشکی ۸۷)

- ۲) قال: أحي... ليته يُصلي مثلي.
۴) فقال: أحي، يتكفل معاش أهل بيتي، لكنّه لا يتعبّد مثلي.

(سراسری تجربی ۸۸)

- ۲) نحن فائزون ما دُنا أمرين بالمعروف و ناهين عن المنكر!
۴) إستقبلت المديرية التلميذات بحفاوة فأصبحن مسرورات!

(سراسری تجربی ۸۵)

- ۲) ليتني أقاوم أمام قوّات الفجرة و الكفرة!
۴) إنّ المسلمين قادرين أن يسيطروا على الكافرين!

(آزاد ریاضی ۸۷)

- ۳) لیس المتكاسل مُجددً
۴) لیس المتكاسل مُجددً

(آزاد ریاضی ۸۷)

- ۳) المُبدّرین - إخوان
۴) المُبدّرین - إخوان

(آزاد ریاضی ۸۵)

- ۳) كأنّ البلاء للظالم أدب.
۴) كأنّ البلاء للظالم أدباً.

(آزاد تجربی ۸۷)

- ۲) رأيتُ أنّ ذلك الرجل لم يخرج من البيت
۴) ليت المودّة يستقرّ بين الناس.

(تعاونی سنجش ۸۸)

- ۲) سُصبح بين بلاد العالم أسوة إن شاء الله تعالى!
۴) لا يكون على غصن الشجرة بلبل يُعرد لي و يسرّني!

۶۶۹. * عین الخطأ حسب أحكام النواسخ:

- ۱) صرّت عالماً عن ثبات صديقي لئنا تكلمت معه.
۳) في نظرتي اللائق ليس من له الشهادت الكثيرة.

۶۷۰. اجعل «ليس» بدل (اصبح): «اصبح الصدق أفع تجارة»

- ۱) أليس الصدق أفع تجارة؟
۲) أليس الصدق أفع تجارة؟

۶۷۱. اجعل «كأن» بدلاً «كانت» في «كانت الأمة الإسلامية متّحدة.»

- ۱) كأنّ الأمة الإسلامية متّحدة.
۳) كأنّ الأمة الإسلامية متّحدة.

۶۷۲. اى عبارة لايشتمل على النواسخ؟

- ۱) ذهب رسول الله يوماً الى المسجد فوجد هناك رجلاً يتعبّد.
۳) إنّ أحاك لأحقّ منك بالجنة.

۶۷۳. عین الخطأ:

- ۱) إنّ هاتين الشجرتين مثمرتان ماداما يُسقيان!
۳) الأهمّات كنّ منتظرات ليصل أولادهنّ إلى البيت!

۶۷۴. عین الخطأ (في النواسخ):

- ۱) مشاكل الحياة مادامت باقية أئها الأعزّاء!
۳) كونوا متوكّلين على الله في اموركم الاجتماعية!

۶۷۵. أدخل ليس على الجملة و اِنتخب الصحيح: «المتكاسل مُجدد.»

- ۱) لیس المتكاسل مُجددً.
۲) لیس المتكاسل مُجددً

۶۷۶. انتخب المناسب للفراغ ألا تعلم أنّ..... الشياطين.

- ۱) المُبدّرین - إخوان
۲) المُبدّرین - إخوان

۶۷۷. اجعل كأنّ بدل (انّ) في «إنّ البلاء للظالم أدب»

- ۱) كأنّ البلاء للظالم أدب.
۲) كأنّ البلاء للظالم أدباً.

۶۷۸. ما هو الصحيح عن اعراب النواسخ؟

- ۱) لاشيء أضرّ من العجب.
۳) علمت أنّ تعظيم شعائر الله من تقوى القلوب

۶۷۹. عین الخبر ليس مقدماً:

- ۱) ليس في مدرستنا الصغيرة تلميذ يدرس و يعمل!
۳) شجّع الرئيس موظفة كانت لها ملابس بسيطة و نظيفة!

(تعاونی سنجش ۸۸)

- ۱) لیتنا متکلمون حول افکار الشهداء!
۲) إن هذه المراسيم أقيمت لتكريم الشهداء!
۳) لعل شبابنا مكنسبو القيم الإسلامية!
۴) كان الطلاب مستمعون إلى القرآن الكريم!

(آزاد السالی ۸۶)

- ۱) في الربيع تُصبح الأرضُ خضراً ۲) ليس الغدُ صفة محمودة
۳) كُن عالماً أو متعلماً ۴) مازالت الطالبتان ساعتان في دروسهما

(تعاونی سنجش ۸۸)

- ۱) لاشك في أن بيت التملة يُبنى بمهارة!
۲) عليك أن تلزم الصدق و الأمانة لا الكذب و الخيانة!
۳) نحن لا نستسلم للضغوطات حتى ننجح!
۴) لانتحتمل المشقات إلا للوصول إلى التقدم!

(كانون فرهنگی آموزش ۹۱)

- ۱) وصَل زكريا الرأزي إلى أهدافه لأنه كان دؤوباً في أعماله.
۲) ما كان في بيتي مصباحاً لأطالع دروسى تحت نوره.
۳) ألا تعلم أن الذين يبدرون في حياتهم إخوان الشياطين؟!
۴) بعد ساعات لم يكن أخوى صديقى جاء من سفرهما العلمى.

(كانون فرهنگی آموزش ۹۱)

- ۱) لا معلمى في المدرسة في اليوم.
۲) لا في صفنا تلميذ كسلان في هذه السنة.
۳) لا نتكلم بما لا علم لنا به في الحياة.
۴) على الطالب أن يعتمد على نفسه ولا يحكي الآخرين.

(تعاونی سنجش ۸۹)

- ۱) كان أبوه معلماً يُدرّس الفيزياء.
۲) إن أخاه يشجعه على مواصلة دروسه مجتهداً.
۳) الطالبان مختلفان سناً و لكنهما يدرسان معاً.
۴) إن الكتابان مفيدان له، يستفيد منهما في دراسته.

(آزاد تجرید ۸۱)

- ۱) ما هو خبر الحروف المشبهة بالفعل و الأفعال الناقصة في هذه الآية؟ «و يقول الكافر يا ليتنى كنت تراباً»
۲) كنت تراباً - تراباً
۳) كنت تراباً - محذوف
۴) كنت تراباً - تراباً

(تعاونی سنجش ۹۱)

- ۱) ليت أخوانى ناتمان ۲) ليس أخوانى ناتمون ۳) كأن أخوى ناتمان
۴) مادام أخوين ناتمين

(كانون فرهنگی آموزش ۹۱)

- ۱) عين خبيراً يختلف نوعه عن الأخبار الأخرى؛
۲) تكون محاولة الإنسان في الخير علامة لكرامته!
۳) لا نجاح لمن يطلب العلى بغير الكد!
۴) في الأسبوع الماضى ذهبنا إلى غابة موقعها في ضواحي المدينة!
۵) كأن عليك آثار الغضب، فاحتفظ بهدوءك!

(تعاونی سنجش ۹۱)

- ۱) عين ما ليس فيه جملة اسمية؛
۲) إنما يطلب منا جدنا أن نعمل بوصيته بعد وفاته!
۳) إنما أمى مسؤولة عن تربيتى لأن أبى قد استشهد!
۴) إن التغلب على الغضب أمر صعب جداً
۵) إن لى كوخاً صغيراً باباه مفتوح على الفقراء!

(تعاونی سنجش ۹۲)

- ۱) عين الصحيح في عمل النواسخ؛
۲) كانت عليه الدراسة وحده بدون معونة أحد في زمن معين!
۳) أصبح التلميذان نشيطان في الإمتحان حتى ينجح فيه!
۴) كأن أخوك لم يجد بين أصدقائه من يستحق أن ينال درجات عالية!
۵) إن المؤمنات لا يجلسن على المائدة قبل من هو أكبر منهن سناً!

(كانون فرهنگی آموزش ۹۱)

- ۱) عين خبر النواسخ ليس مقدماً؛
۲) إن للنباتات فوائد كثيرة.
۳) أصبحت في هذه الأيام حزينا.
۴) هلكت من ليس له حكيم يرشده.
۵) هل الموظف كانت له الشهادات الكثيرة؟

(كانون فرهنگی آموزش ۹۱)

- اجعل «إن» - «أليس» - «كأن» - «كان» قبل الجملة و انتخب الصحيح؛ «الطمع الشديد يدفع الإنسان إلى البلاء»
۱) إن الطمع الشديد يدفع الإنسان إلى البلاء.
۲) أليس الطمع الشديد يدفع الإنسان إلى البلاء.
۳) كأن الطمع الشديد يدفع الإنسان إلى البلاء.
۴) كان الطمع الشديد يدفع الإنسان إلى البلاء.

(تعاونی سنجش ۹۲)

- ۱) «مساعدونا المسلمون ملتزمون في كل الأحوال!» عين الصحيح مع فعل «أصبح»؛
۲) أصبح مساعدونا المسلمون ملتزمون في .....
۳) أصبح مساعدي المسلمون ملتزمون في .....
۴) مساعدو المسلمون أصبحوا ملتزمين في ....

(كانون فرهنگی آموزش ۹۱)

- ۱) عين العبارة التي لا تعمل فيها «لا»؛
۲) لماذا لا تعتمد على الجاهل و لا الكاذب؟
۳) لا يتخذ المؤمنون الكافرين أولياءً
۴) لا بلية أصعب من الجهل.
۵) إن نقص النجاح في حياتك فلا تنتظر الآخرين.

(كانون فرهنگی آموزش ۹۱)

- ۱) عين الخطأ في النواسخ؛
۲) كأن النجوم مصابيح السماء تُخرج العالم من الظلمات و ترشد المسافرين.
۳) كنت أنا أول من قبل حكم الحكمين في هذه المسابقة!
۴) قلت لصديقى وأسرته: لا في انتصار الحق شكاً! أنا أدرى!
۵) مساعدو المسلمين أصبح ملتزمين في .....

۶۸۰. عين الخطأ عن النواسخ؛

- ۱) لیتنا متکلمون حول افکار الشهداء!
۲) لعل شبابنا مكنسبو القيم الإسلامية!
۳) كان الطلاب مستمعون إلى القرآن الكريم!

۶۸۱. عين الخطأ عن اعراب خبر الأفعال الناقصة؛

- ۱) في الربيع تُصبح الأرضُ خضراً ۲) ليس الغدُ صفة محمودة
۳) كُن عالماً أو متعلماً ۴) مازالت الطالبتان ساعتان في دروسهما

۶۸۲. عين «لا» عاملة؛

- ۱) لاشك في أن بيت التملة يُبنى بمهارة!
۲) عليك أن تلزم الصدق و الأمانة لا الكذب و الخيانة!
۳) نحن لا نستسلم للضغوطات حتى ننجح!
۴) لانتحتمل المشقات إلا للوصول إلى التقدم!

۶۸۳. عين الصحيح في النواسخ؛

- ۱) وصَل زكريا الرأزي إلى أهدافه لأنه كان دؤوباً في أعماله.
۲) ما كان في بيتي مصباحاً لأطالع دروسى تحت نوره.
۳) ألا تعلم أن الذين يبدرون في حياتهم إخوان الشياطين؟!
۴) بعد ساعات لم يكن أخوى صديقى جاء من سفرهما العلمى.

۶۸۴. عين الصحيح في استعمال «لا» النافية للجنس؛

- ۱) لا معلمى في المدرسة في اليوم.
۲) لا في صفنا تلميذ كسلان في هذه السنة.
۳) لا نتكلم بما لا علم لنا به في الحياة.
۴) على الطالب أن يعتمد على نفسه ولا يحكي الآخرين.

۶۸۵. عين الخطأ؛

- ۱) كان أبوه معلماً يُدرّس الفيزياء.
۲) إن أخاه يشجعه على مواصلة دروسه مجتهداً.
۳) الطالبان مختلفان سناً و لكنهما يدرسان معاً.
۴) إن الكتابان مفيدان له، يستفيد منهما في دراسته.

۶۸۶. ما هو خبر الحروف المشبهة بالفعل و الأفعال الناقصة في هذه الآية؟ «و يقول الكافر يا ليتنى كنت تراباً»

- ۱) كنت تراباً - تراباً
۲) كنت تراباً - محذوف
۳) كنت تراباً - تراباً
۴) كنت تراباً - تراباً

۶۸۷. «أخوای ناتمان عندما سجر صديقهما الخباز التنورا». عين الصحيح مع النواسخ؛

- ۱) ليت أخوانى ناتمان ۲) ليس أخوانى ناتمون ۳) كأن أخوى ناتمان
۴) مادام أخوين ناتمين

۶۸۸. عين خبيراً يختلف نوعه عن الأخبار الأخرى؛

- ۱) تكون محاولة الإنسان في الخير علامة لكرامته!
۲) لا نجاح لمن يطلب العلى بغير الكد!
۳) في الأسبوع الماضى ذهبنا إلى غابة موقعها في ضواحي المدينة!
۴) كأن عليك آثار الغضب، فاحتفظ بهدوءك!

۶۸۹. عين ما ليس فيه جملة اسمية؛

- ۱) إنما يطلب منا جدنا أن نعمل بوصيته بعد وفاته!
۲) إنما أمى مسؤولة عن تربيتى لأن أبى قد استشهد!
۳) إن التغلب على الغضب أمر صعب جداً
۴) إن لى كوخاً صغيراً باباه مفتوح على الفقراء!

۶۹۰. عين الصحيح في عمل النواسخ؛

- ۱) كانت عليه الدراسة وحده بدون معونة أحد في زمن معين!
۲) أصبح التلميذان نشيطان في الإمتحان حتى ينجح فيه!
۳) كأن أخوك لم يجد بين أصدقائه من يستحق أن ينال درجات عالية!
۴) إن المؤمنات لا يجلسن على المائدة قبل من هو أكبر منهن سناً!

۶۹۱. عين خبر النواسخ ليس مقدماً؛

- ۱) إن للنباتات فوائد كثيرة.
۲) أصبحت في هذه الأيام حزينا.
۳) هلكت من ليس له حكيم يرشده.
۴) هل الموظف كانت له الشهادات الكثيرة؟

۶۹۲. اجعل «إن» - «أليس» - «كأن» - «كان» قبل الجملة و انتخب الصحيح؛ «الطمع الشديد يدفع الإنسان إلى البلاء»

- ۱) إن الطمع الشديد يدفع الإنسان إلى البلاء.
۲) أليس الطمع الشديد يدفع الإنسان إلى البلاء.
۳) كأن الطمع الشديد يدفع الإنسان إلى البلاء.
۴) كان الطمع الشديد يدفع الإنسان إلى البلاء.

۶۹۳. «مساعدونا المسلمون ملتزمون في كل الأحوال!» عين الصحيح مع فعل «أصبح»؛

- ۱) أصبح مساعدونا المسلمون ملتزمون في .....
۲) أصبح مساعدي المسلمون ملتزمون في .....
۳) مساعدو المسلمون أصبحوا ملتزمين في ....

۶۹۴. عين العبارة التي لا تعمل فيها «لا»؛

- ۱) لماذا لا تعتمد على الجاهل و لا الكاذب؟
۲) لا يتخذ المؤمنون الكافرين أولياءً
۳) لا بلية أصعب من الجهل.
۴) إن نقص النجاح في حياتك فلا تنتظر الآخرين.

۶۹۵. عين الخطأ في النواسخ؛

- ۱) كأن النجوم مصابيح السماء تُخرج العالم من الظلمات و ترشد المسافرين.
۲) كنت أنا أول من قبل حكم الحكمين في هذه المسابقة!
۳) قلت لصديقى وأسرته: لا في انتصار الحق شكاً! أنا أدرى!
۴) مساعدو المسلمين أصبح ملتزمين في .....

(كانون فرهنگي آموزش عالی)

- ۲) المُجَدِّونَ - محبوبينَ
۴) المُجَدِّينَ - محبوبينَ

(كانون فرهنگي آموزش عالی)

(كانون فرهنگي آموزش عالی)

- ۲) إِنَّ التَّلَامِيذَ كَانُوا نَاجِحُونَ.
۴) لِمَاذَا تَكُونُ التَّلْمِيذَةُ حَزِينًا؟

(كانون فرهنگي آموزش عالی)

(كانون فرهنگي آموزش عالی)

(كانون فرهنگي آموزش عالی)

(كانون فرهنگي آموزش عالی)

(سراسري خارج از کشور ۹۲)

(سراسري خارج از کشور ۹۳)

۶۹۶. عَيْنَ الصَّحِيحِ لِلْفَرَاعِينِ: «إِنَّ شَبَابَنَا ... يَكُونُونَ ... عِنْدَ الشَّعْبِ.»

- ۱) المُجَدِّينَ - محبوبونَ
۲) المجدونَ - محبوبونَ

۶۹۷. عَيْنَ الخَطَأِ فِي النِّوَاسخِ:

- ۱) لَا فِي القَاعَةِ ضَيْفٍ وَ لَا مَراسِيمَ فِيهَا.
۲) «كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ.»
۳) أَصْبَحْنَا مُتَقَدِّمِينَ حِينَ عَمَلْنَا بِالْقُرْآنِ.
۴) الأَرْضُ صَارَتْ صَفراءَ فِي الخَرِيفِ.

۶۹۸. عَيْنَ الصَّحِيحِ فِي النِّوَاسخِ:

- ۱) لَا الكِسلانَ فِي الصَّفِّ.
۲) إِنَّ فِي حَدِيقَتِنَا شَجَرَاتٍ خَضراءَ.

۶۹۹. عَيْنَ الخَطَأِ فِي النِّوَاسخِ:

- ۱) إِنَّ فِي الطَّبِيعَةِ الجَمِيلَةِ آيَاتٍ كَثِيرَةً.
۲) كانَ الحاضرونَ يَتَعَجَّبُونَ مِن كَلامِ الفَلاحِ.
۳) إِنَّ أَصبَحْتَ ذَا سَعَةٍ فَكُنْ سَخِيًّا.
۴) إِنَّ فِي هَذَا الصَّفِّ طالِبانَ مُجَدِّانِ.

۷۰۰. عَيْنَ كَلِمَةٍ «تَلْمِيذٌ» مَبْنِيَّةٌ عَلَى الفَتْحِ:

- ۱) أَصْبَحَ التَّلْمِيذُ نَاجِحًا فِي الامْتِحانِ!
۲) لَعَلَّ مِن مَدْرستِنَا تَلْمِيذًا فَائِزًا فِي سَباقِ السَّباحَةِ!
۳) إِنَّ التَّلْمِيذَ النَشِيطَ هُوَ الَّذِي يَغْتَنِمُ فِرصَ الخَيْرِ!
۴) لَا تَلْمِيذَ فِي مَدْرستِنَا إِلَّا وَ هُوَ مُجْتَهِدٌ فِي دِروسِهِ!

۷۰۱. عَيْنَ الخَطَأِ فِي النِّوَاسخِ:

- ۱) هَؤُلاءِ أَصْبَحُوا أُمَّةً لِلآخِرِينَ وَ خَلَّدَتْ أَسْماءُهُم فِي التَّارِخِ.
۲) ما كانَ فِي بَيتِ الفارابِيِّ مِصباحٌ لِيُطالِعَ دِروسَهُ فِي البَيتِ.
۳) كَأَنَّ الشَّمسَ وَ القَمَرَ وَ النَجومَ مِصابِيحَ السَّماءِ.
۴) لاخِرًا فِي وُدِّ الإنسانِ المِتلونِ.

۷۰۲. عَيْنَ الخَطَأِ حَسَبَ قِوَاعدِ النِّوَاسخِ:

- ۱) أَنْتُمْ نَاجِحُونَ ما دُمْتُمْ مُجْتَهِدِينَ فِي عَمَلِكُمْ.
۲) لِأصاحِبَةِ كَرَمٍ نَادِمَةٌ فِي حَياتِها.
۳) كانَ الأشجارُ جَميلًا فِي قَصلِ الرِّبيعِ.
۴) إِنَّ لِأَهْلِ التَّقْوى عَلاماتٍ يُعَرِّفونَ بِها.

۷۰۳. عَيْنَ الخَبَرِ مِفرادًا:

- ۱) لَيتَ الأَغْنياءُ يَجْعَلونَ مِن أَموالِهِم حَقًّا لِسائِلِ وَ المَحرومِ!
۲) يَصِبحُ الطالِبُ طالِبَ العِلْمِ الحَقِيقِيّ مَتى طَلَبَ العِلْمَ أَنِما وَجَدَهُ!
۳) اِعلمَ أَنَّ الَّذينَ يَسِرُّونَ فِي النِّعمِ الإِلهِيَّةِ يَخسِرُونَ فِي الدُّنيا وَ الآخِرَةِ!
۴) إِنِما العَمَلُ الصَّالِحُ تَبقِي بَرَكاتِهِ ما دامَتِ السَّماواتُ وَ الأَرْضُ تَسيرانِ!

۷۰۴. عَيْنَ الخَبَرِ لَيسَ مِقدِّمًا:

- ۱) اليَومَ لَيسَ لِلسَّحَرِ مَنزِلَةٌ بَينَ النَّاسِ!
۲) كانَتِ لِكُلِّ تَلْمِيذَةٍ ساعِيَةٌ فِي دِرْسِها جائِزَةٌ قِيميَّة!
۳) أ لَيسَ تَدبِيرُ لِهذِهِ المَشْكَلةِ فِي رَأْيِكَ!
۴) تَكُونُ فِي جَميعِ أَعْمالِ الأنبياءِ حِكمةٌ لِإِرشادِنَا!

مرفوع با واو است و نمی‌تواند اسم لیت باشد هم‌چنین متمسکین به عنوان خبر لیت باید مرفوع به واو باشد «متمسکون»

در گزینه‌ی «۲»: «ک» اسم لیت و محلاً منصوب و متمسک خبر لیت و مرفوع است.

در گزینه‌ی «۳»: «المسلمین» اسم لیت و منصوب به «ی» و متمسکون خبر لیت و مرفوع به واو است.

در گزینه‌ی «۴»: «ها» اسم لیت و محلاً منصوب و متمسک خبر لیت و مرفوع است.

۶۳۱. گزینه‌ی ۳

«أصْبَحَ» از افعال ناقصه است و به اسم مرفوع و خبر منصوب نیاز دارد. المؤمنون اسم أصبح و مرفوع به (واو) و منتصرین خبر أصبح و منصوب به (ی) است. چنانچه اسم افعال ناقصه، اسم ظاهر باشد فعل مفرد می‌آید

۶۳۲. گزینه‌ی ۳

«شباب» اسم کان و مرفوع و المسلمون صفت و مرفوع به واو به تبعیت و جمله فعلیه‌ی یُسَجَّلُونَ خبر کان و محلاً منصوب است.

در گزینه‌ی «۱»: «کانوا» درست است. (به جای کان)

در گزینه‌ی «۲»: «قد سجّلوا» ماضی است و نادرست می‌باشد زیرا زمان اصلی جمله، مضارع می‌باشد.

در گزینه‌ی «۴»: «شباب» در جمله‌ی داده شده مبتداست و باید به اسم کان تبدیل شود و پس از کان بیاید.

۶۳۳. گزینه‌ی ۱

«لاتکن» مفرد مذکر مخاطب است و ضمیر مستتر انت اسم آن می‌باشد و فعل تکون نیز مفرد مؤنث غایب است و اسم ظاهر عاقبه اسم کان و مرفوع و الندامة خبر کان و منصوب است.

۶۳۴. گزینه‌ی ۱

با توجه به این که مبتدا، ضمیر منفصل مرفوع است فعل کان را به صیغه‌ی آن صرف می‌کنیم «کانوا» و خبر آن نیز منصوب می‌گردد «أشدّ»

۶۳۵. گزینه‌ی ۲

فعل «لیس» را به صیغه‌ی ضمیر منفصل مرفوع صرف می‌کنیم «لستّم» که در این صورت ضمیر بارز «تمّ» اسم لیس خواهد بود و خبر آن نیز منصوب به اعراب فرعی «ی» است. «متکاسلین»

۶۳۶. گزینه‌ی ۲

فعل «صار» که از افعال ناقصه است را به صیغه‌ی ضمیر منفصل مرفوع «انت» صرف می‌کنیم «صرت» که در این صورت ضمیر بارز «ت» اسم صار و محلاً مرفوع است و خبر آن نیز منصوب می‌گردد «قدوة»

در گزینه‌ی «۱»: «صار» انت نادرست است.

در گزینه‌ی «۳»: «تصیر» فعل مضارع بوده و نادرست است.

در گزینه‌ی «۴»: «صار» باید به صیغه‌ی انت صرف شود و ضمیر انت نیز حذف گردد.

۶۳۷. گزینه‌ی ۳

با توجه به این که التلمیذتان «مبتدا» مثنی مؤنث است لازم است فعل ناقصه نیز مثنی مؤنث باشد «امادتا» هم‌چنین خبر مادام چون مشتق است باید به صورت مثنی مؤنث به کار رود «مدافعتین»

۶۳۸. گزینه‌ی ۴

«أصْبَحَ» فعل ناقصه است و اسم ظاهر المسلمان اسم آن است بنابراین فعل در ابتدای جمله باید به شکل مفرد به کار رود. «أصْبَحَ ...»

در گزینه‌ی «۲»: ضمیر بارز «واو» و «نحن» مستتر در «تَفَعَّلُ» فاعل و محلاً مرفوع هستند.

در گزینه‌ی «۴»: ضمیر مستتر «هو» در «یُشِيبُهُ» فاعل و محلاً مرفوع است.

۶۲۳. گزینه‌ی ۴

«یَعْلَقُ» فعل مجهول و «الجرس» نایب فاعل و مرفوع است (زنگ گرانها ... آویخته می‌شود).

حرکت حرف مضارع در سه باب «افعال، تفعیل و مفاعلة» ضمه است و این مطلب نباید با مجهول آن اشتباه شود.

در گزینه‌ی «۱»: «یُسَاعِدُ» فعل معلوم و ضمیر «نا» مفعول به و «الله» فاعل و مرفوع است.

در گزینه‌ی «۲»: «تُنْفِقُ» فعل معلوم و فاعلش ضمیر مستتر «أنا» و «أموال» مفعول به است.

در گزینه‌ی «۳»: «یُعَلِّمُونَ» فعل معلوم و فاعلش ضمیر بارز «واو» و «التلامیذ» مفعول به اول و «درس» مفعول به دوم است.

۶۲۴. گزینه‌ی ۲

شکل صحیح عبارت بدین صورت است: «يُحْتَرَمُ الْوَالِدَانِ مِنْ أَجْلِ زِحْمَاتِهِمَا» نایب فاعل مرفوع است، بنابراین به صورت «الوالدان» یعنی مرفوع با اعراب فرعی «الف» صحیح است.

۶۲۵. گزینه‌ی ۱

«تقام» فعل مجهول و نایب فاعل آن «حفلة» است.

گزینه‌ی «۲»: صورت مجهول جمله: «يُرْسَلُ الْأَنْبِيَاءُ رَحْمَةً مِنْهُ لِلْعَالَمِينَ» / گزینه‌ی «۳»: صورت مجهول جمله: «يُحِبُّ أَنْ أَكُونَ عِنْدَهَا دَائِمًا» / گزینه‌ی «۴»: صورت مجهول جمله: «تَرَى نَفْسَهُ قَوِيًّا وَقَادِرًا عَلَى كُلِّ عَمَلٍ»

۶۲۶. گزینه‌ی ۲

مجهول عبارت «تَسْأَلُ الطَّالِبَةَ وَالِدَهَا عَنْ مَفَاهِيمِ غَامِضَةٍ» به صورت «يَسْأَلُ وَالِدَهَا عَنْ مَفَاهِيمِ غَامِضَةٍ» درست است.

۶۲۷. گزینه‌ی ۴

با توجه به وجود هذا الاسبوع (این هفته) استفاده از حرف استقبال «س» که برای آینده است نامناسب می‌باشد.

پاسخ نامه تشریحی سؤالات آموزشی

۶۲۸. گزینه‌ی ۳

«المؤمنین» اسم ان و منصوب به ی و بعیدون خبر ان و مرفوع به واو است.

۶۲۹. گزینه‌ی ۲

«لعلّ» از حروف مشبیه‌ی به فعل و هذه اسم آن و محلاً منصوب است الطالبة صفت برای اسم اشاره و منصوب است و جمله فعلیه تَنْجِخُ خبر لعلّ و محلاً مرفوع است.

در گزینه‌ی «۱»: «سَقَفُ» خبر کَانَ و مرفوع است.

در گزینه‌ی «۳»: «السماء» اسم کَانَ و مرفوع است.

در گزینه‌ی «۴»: «الغیوم» جمع غیرانسان است و خبر لعلّ که جمله فعلیه است به صورت مفرد مؤنث می‌آید «تَمَطَّرُ»

۶۳۰. گزینه‌ی ۱

اسم لیت باید منصوب و خبر آن مرفوع باشد در حالی که المسلمون

در گزینه‌ی «۲»: «لا» حرف نفی است که مضارع را منفی کرده است.
در در گزینه‌ی «۳»: «لا» حرف عطف است.

گزینه‌ی ۳ ۶۴۸

درباره‌ی «لا»ی نفی جنس به سه نکته باید دقت کرد:
۱- خبر آن هیچ‌گاه بر اسمش مقدم نمی‌شود. ۲- اسم آن نکره است.
(ال و مضاف الیه معرفه نمی‌پذیرد). ۳- اسم آن مبنی بر فتح است.
در گزینه‌ی «۱»: خبر «لا» (هناک) بر اسم آن (أحد)، مقدم شده؛ پس نادرست است.

در گزینه‌ی «۲»: اسم «لا» (الکتاب) معرفه است؛ پس نادرست است.
در گزینه‌ی «۴»: اسم «لا» (ضیوف) معرفه است، پس نادرست است.

گزینه‌ی ۳ ۶۴۹

در گزینه‌ی «۱»، «لا»، حرف نافی فعل مضارع می‌باشد. در گزینه‌ی فعل «۲»، «لا» حرف عطف و در گزینه‌ی «۴»، «لا» حرف نافی فعل مضارع است.

گزینه‌ی ۴ ۶۵۰

با توجه به این که «ما»ی کافه به حرف مشبیه‌ی به فعل متصل شده بنابراین جمله‌ی اسمیه‌ی پس از آن مبتدا و خبر بوده و هر دو باید مرفوع باشند. (إنما العاقبةُ أجملُ لباسٍ)

گزینه‌ی ۱ ۶۵۱

صار از افعال ناقصه بوده و به اسم مرفوع «المبذّر» و خبر منصوب نیاز دارد و نصب اسماء خمسّه به الف است «أخا»
در گزینه‌ی «۲»: «كأنَّ» حرف مشبیه‌ی به فعل است و المبذّر اسم كأنَّ و منصوب و أخو خبر كأنَّ و مرفوع به واو است.
در گزینه‌ی «۳»: «كانَ» فعل ناقصه است و المبذّر اسم کان و مرفوع و أخا خبر کان و منصوب به الف است.
در گزینه‌ی «۴»: «لعلَّ» حرف مشبیه‌ی به فعل است و المبذّر اسم لعلَّ و منصوب و أخو خبر لعلَّ و مرفوع به واو است.

گزینه‌ی ۱ ۶۵۲

«إنَّ» به اسم منصوب و خبر مرفوع نیاز دارد بنابراین ثابتین که منصوب به (ی) است نادرست می‌باشد و صحیح آن ثابتون مرفوع به واو است.

در گزینه‌ی «۲»: «المحققين» اسم إنَّ و منصوب به ی و ثابتین خبر کان و منصوب به (ی) است.

در گزینه‌ی «۳»: «المحققون» مبتدا و مرفوع به واو و ثابتین خبر کان و منصوب به (ی) است.

در گزینه‌ی «۴»: «المحققون» اسم کان و مرفوع به واو و ثابتین خبر کان و منصوب به (ی) است.

گزینه‌ی ۱ ۶۵۳

«لمتکاسلین» اسم إنَّ و منصوب به ی و ناجحین خبر لیس و منصوب به «ی» است.

گزینه‌ی ۴ ۶۵۴

«المسلمون» اسم کان و مرفوع به اعراب فرعی (واو) و متحدین خبر کان و منصوب به «ی» است.

در گزینه‌ی «۱»: «صادقاً» خبر کان و منصوب است.

در گزینه‌ی «۲»: «ذا» خبر کان و منصوب به الف است.

در گزینه‌ی «۳»: «أقویاء» خبر حرف مشبیه به فعل «كأنَّ» و مرفوع است.

گزینه‌ی ۴ ۶۳۹

«لونها کلون العسل» خبر از نوع جمله‌ی اسمیه است برای فعل «کانت». ترجمه‌ی این عبارت: «شن‌ها در صحرا هنگام برآمدن خورشید، رنگشان مانند رنگ عسل است.»
خبر، کلمه یا عبارتی است که با آن، معنای جمله کامل می‌شود.

گزینه‌ی ۳ ۶۴۰

در این گزینه، «سْتَصْبِحْنَ» از افعال ناقصه در حالت آینده می‌باشد که اسم آن ضمیر بارز «ی» می‌باشد و خبر آن «تلمیذة» است، بنابراین در این گزینه، خبر، مقدم نشده است.

گزینه‌ی «۱»: «فی غرقتی»: خبر مقدّم. «مکان»: اسم مؤخّر «کان»

گزینه‌ی «۲»: «فی أسرتنا»: خبر مقدّم. «مَنْ»: اسم مؤخّر «لیس»

گزینه‌ی «۴»: «فیه»: خبر مقدّم. «أملح»: اسم مؤخّر «کان»

گزینه‌ی ۲ ۶۴۱

پس از لای نفی جنس اسم مبنی بر فتح و نکره می‌آید. نجم اسم لای نفی جنس و شبه جمله‌ی فی السماء خبر لا و محلاً مرفوع است.
در گزینه‌ی «۱»: «لا» حرف نفی است.

در گزینه‌ی «۳»: «لا» قبل از مضارع آمده و حرف نفی است.

در گزینه‌ی «۴»: «لا» قبل از مضارع آمده و حرف نفی است.

گزینه‌ی ۱ ۶۴۲

«الیوم» مفعول فیه، لا: حرف نفی جنس، طالبة اسم لای نفی جنس و فی المدرسة: (شبه جمله) خبر لای نفی جنس است.

در گزینه‌ی «۲»: «لای» حرف نهی بوده و مضارع را مجزوم کرده است.

در گزینه‌ی «۳»: «لا» حرف نفی است و قبل از فعل مضارع آمده است.

در گزینه‌ی «۴»: «لا» حرف نفی است و قبل از فعل مضارع آمده است.

گزینه‌ی ۲ ۶۴۳

«لا» حرف نفی جنس و شک اسم لا و فی انتصار خبر لای نفی جنس است.

در گزینه‌ی «۱»: «لا» حرف عطف است به معنی «نه».

در گزینه‌ی «۳»: «لا» حرف نفی است و قبل از مضارع آمده است.

در گزینه‌ی «۴»: «لنفاق» معرفه به اضافه است در حالی که اسم لای نفی جنس باید نکره باشد.

گزینه‌ی ۱ ۶۴۴

منظور از لای ناسخه همان لای نفی جنس است.

در گزینه‌ی «۲»: لا حرف نهی بوده و مضارع را مجزوم کرده است. و «لا»ی دوم حرف نفی است.

در گزینه‌ی «۳»: «لا» حرف نفی است و قبل از مضارع آمده است.

در گزینه‌ی «۴»: «لا» حرف عطف است به معنی «نه»

گزینه‌ی ۱ ۶۴۵

پس از «لا» فعل مضارع مجزوم آمده بنابراین لا حرف نهی است (تَقَفُ مجزوم به حذف حرف عله است)

گزینه‌ی ۲ ۶۴۶

ایمان اسم لای نفی جنس و جمله فعلیه یفید خبر لای نفی جنس و محلاً مرفوع است در سایر گزینه‌ها با توجه به آمدن حرف استثناء «ألا» خبر لا محذوف است.

گزینه‌ی ۴ ۶۴۷

پس از لای نفی جنس اسم نکره‌ی مبنی بر فتح می‌آید بنابراین لا عَجَبٌ.. لای نفی جنس است.

در گزینه‌ی «۱»: «ألا» حرف تنبیه است.

۶۵۵

گزینه‌ی ۴

«ان» به اسم منصوب نیاز دارد (والدی اسم ان و منصوب به ی) توجه داشته باشیم که والدین اسم مثنی است و چون مضاف به ضمیره است نون آن حذف گردیده است و صدیقا خبر ان و مرفوع به الف است. (صدیقان + هُ = صدیقاؤه)

در گزینه‌ی «۱»: «ان والدی صدیقای» درست است.

در گزینه‌ی «۲»: «کان والده صدیقیه» درست است.

در گزینه‌ی «۳»: «کان والدای صدیقی» درست است.

۶۵۶

گزینه‌ی ۱

ضمیر «ها» اسم ان و محلا منصوب است بنابراین فعل کان را به صیغه‌ی مفرد مؤنث غایب صرف می‌کنیم «کانت» که در این صورت ضمیر مستتر هی اسم کان خواهد بود و سیئه خبر کان و منصوب است و لئیمه خبر دوم کان و منصوب است.

۶۵۷

گزینه‌ی ۳

«لیت» حرف مشبیه‌ی به فعل، المسلمین اسم لیت و منصوب به «ی» و جمله فعلیه‌ی یجدون خبر لیت و محلا مرفوع است. در گزینه‌ی «۱»: «فیه» شبه جمله خبر لای نفی جنس و محلا مرفوع است.

در گزینه‌ی «۲»: جمله فعلیه‌ی «یذهبن ...» خبر ان و محلا مرفوع است.

در گزینه‌ی «۴»: «له» جار و مجرور شبه جمله خبر مقدم کان و محلا منصوب است.

۶۵۸

گزینه‌ی ۲

«مثل» خبر مفرد و مرفوع است. در گزینه‌ی «۱»: «لمن» شبه جمله خبر لای نفی جنس و محلا مرفوع است.

در گزینه‌ی «۳»: «متحان» خبر مفرد ان و مرفوع است.

در گزینه‌ی «۴»: «قوی» خبر مفرد لیت و مرفوع است.

۶۵۹

گزینه‌ی ۴

«أخت» اسم ان و منصوب است و چون مضاف به ضمیر «ی» متکلم است نصب آن تقدیری است و مجتهده خبر کانت و منصوب با اعراب ظاهری است.

۶۶۰

گزینه‌ی ۲

«مقاتلو» اسم کان و مرفوع به واو است (مقاتلون + نا = مقاتلونا) و عالمین خبر کان و منصوب به «ی» است.

در گزینه‌ی «۱»: «العلماء» اسم ان و منصوب است.

در گزینه‌ی «۳»: «عالمین» خبر لیس و منصوب به «ی» است.

در گزینه‌ی «۴»: «المتکاسلین» اسم لیت و منصوب به «ی» و عالمون خبر لیت و مرفوع به واو است.

۶۶۱

گزینه‌ی ۴

«مضامین»: مبتدا، «عذبه»: خبر
در سایر گزینه‌ها مبتدا، مؤخر و خبر، مقدم است: «کتب»، «کتب» و «أنواع» مبتداهای مؤخر و «فی مکتبه»، «هناک» و «لها» خبرهای مقدم هستند.

۶۶۲

گزینه‌ی ۱

«وصایا» جمع غیر انسان است بنابراین فعل پس از آن به صورت مفرد مؤنث «ستکون» آمده و کاملاً درست است هم‌چنین مصباحاً خبر کان و منصوب است. (چون مصباح مشتق وصفی نیست بنابراین نیازی به مطابقت ندارد)

در گزینه‌ی «۲»: «المدیرة» مفرد مذکر است بنابراین یخسبونی صحیح است.

در گزینه‌ی «۳»: «أسنا» متکلم مع‌الغیر است بنابراین نكسب صحیح است.

در گزینه‌ی «۴»: «اصبحتم» جمع مذکر است بنابراین متوکلین و معتمدین صحیح است.

۶۶۳

گزینه‌ی ۱

سیکون: از افعال ناقصه و اسم آن ضمیر مستتر «هو» و خبر آن «سراجاً» است.

در گزینه‌ی «۲»: «قادرین» خبر «لیس» و منصوب با اعراب فرعی «ی» صحیح است.

در گزینه‌ی «۳»: «المسلمین» اسم «لیت» و منصوب با اعراب فرعی «ی» صحیح است.

در گزینه‌ی «۴»: «مستعدین» خبر «أصبح» و منصوب با اعراب فرعی «ی» صحیح است.

۶۶۴

گزینه‌ی ۳

در این گزینه، «ستصبحین» فعل ناقصه در حالت آینده می‌باشد که اسم آن ضمیر بارز (ی) می‌باشد و خبر آن «تلمیذه» است، بنابراین در این گزینه، خبر، مقدم نشده است.

در گزینه‌ی «۱»: «فی غفرتی»: خبر مقدم. «مکان»: اسم مؤخر کان

در گزینه‌ی «۲»: «فی أسرتنا»: خبر مقدم. «من»: اسم مؤخر لیس

در گزینه‌ی «۴»: «فیه»: خبر مقدم. «أملح»: اسم مؤخر کان

۶۶۵

گزینه‌ی ۱

«الأخلاق»: اسم «ان» و منصوب / «الفاضلة»: صفت و منصوب به تبعیت / «زینة»: خبر مفرد «ان» و مرفوع

در سایر گزینه‌ها به ترتیب «یندم، تغتنم و معی» خبر از نوع «جمله‌ی فعلیه، جمله‌ی فعلیه و شبه‌جمله» می‌باشد.

۶۶۶

گزینه‌ی ۳

«أصبحت» از افعال ناقصه و اسمش ضمیر مستتر «هی» و خبر آن «تلمیذه» است. (با توجه به این که اسم «أصبحت» ضمیر مستتر است خبر نمی‌تواند مقدم بر آن شود.)

گزینه‌ی «۱»: «فی غرفة» خبر مقدم و «أشیاء» اسم مؤخر «لاتکون» است.

گزینه‌ی «۲»: «فیها» خبر مقدم و «عناصر» اسم مؤخر «کانت» است.

گزینه‌ی «۴»: «من أصدقاء» خبر مقدم و «من» اسم مؤخر «لیس» است.

۶۶۷

گزینه‌ی ۳

در گزینه‌ی «۳»: اسم «لعل» باید منصوب باشد (هذین) و به تبع آن «التلمیذان» هم باید به صورت «التلمیذین» باشد که نیست و خبر «لعل» هم فعل «یساعدان» است که درست است.

گزینه‌ی «۱»: اسم «لیس» کلمه‌ی «إخوان» و خبرش کلمه‌ی «مجذین» است که درست است.

گزینه‌ی «۲»: اسم «ان» کلمه‌ی «هذین» است که منصوب است و خبرش هم «متقدمان» است که مرفوع با «الف» است.

گزینه‌ی «۴»: کلمه‌ی «مادامت» یکی از افعال ناقصه است که اسمش ظاهر «الأمهات» و مرفوع و خبرش «مؤمنات» و منصوب با اعراب فرعی کسره است.

۶۶۸

گزینه‌ی ۳

در عبارت گزینه‌ی «۳»: اسم «لیت» ضمیر «نا» و خبر آن عبارت «ماکتا عن عباداتنا الیومیة غافلین» است هم‌چنین در فعل «کتا» اسم

در گزینه‌ی «۱»: «أُضِرُّ» خبر لای نفی جنس و مرفوع است. در گزینه‌ی «۳»: «تَعْظِيمٌ» اسم آن و منصوب و شعائر مضاف‌الیه است و هر چند غیرمنصرف است اما چون مضاف است با اعراب اصلی مجرور می‌گردد. در گزینه‌ی «۴»: «المَوْدَّةُ» اسم لیت، است بنابراین باید منصوب شود و همچنین با توجه به این‌که مؤنث است تستقرّ درست است.

۶۷۹. گزینه‌ی ۲

با توجه به این‌که نصیح متکلم مع‌الغیر است اسمش ضمیر مستتر نَحْنُ است و أسوءُ خبر فعل ناقصه می‌باشد بنابراین خبر نمی‌تواند بر ضمیر مستتر مقدم شود.

در گزینه‌ی «۱» شبه‌جمله «فی مدرستنا» خبر مقدم است.

در گزینه‌ی «۳» شبه‌جمله «لها» خبر مقدم است.

در گزینه‌ی «۴» شبه‌جمله «علی غصن» خبر مقدم است.

۶۸۰. گزینه‌ی ۴

«كَانَ» فعل ناقصه است و به خبر منصوب نیاز دارد و نصب جمع مذکر سالم با اعراب فرعی «ی» می‌باشد. بنابراین «مستمعین» درست است.

۶۸۱. گزینه‌ی ۴

«ساعتان» نادرست است زیرا خبر فعل ناقصه باید منصوب باشد و نصب اسم‌های مثنی به «ی» است «ساعتین»

۶۸۲. گزینه‌ی ۱

«لا» حرف نفی جنس و عامل است و به اسم منصوب و خبر مرفوع نیاز دارد.

۶۸۳. گزینه‌ی ۳

در گزینه‌ی «۱»: «دؤوب» خبر «کان» است و باید منصوب باشد (دؤوباً).

در گزینه‌ی «۲»: «مصباحاً» اسم مؤخر «کان» است و باید مرفوع باشد (مصباح).

در گزینه‌ی «۴»: «أخوی» اسم «کان» است و مرفوع به «الف» می‌باشد (أخوا).

۶۸۴. گزینه‌ی ۳

در این گزینه، «لا»ی اول که بر سر فعل مضارع آمده است و اعراب آن را تغییر نداده است، «لای» نفی است، اما «لا»ی دوم که بر سر «عَلِمَ» آمده است، «لا»ی نفی جنس است. «لا»ی نفی جنس، بر سر فعل نمی‌آید. اسم «لا»ی نفی جنس باید اسم نکره باشد و البته، خبر «لا»ی نفی جنس، هیچ‌گاه بر اسم این «لا» مقدم نمی‌شود.

۶۸۵. گزینه‌ی ۴

این حرف مشبّه‌ی به فعل است و به اسم منصوب و خبر مرفوع نیاز دارد بنابراین کتابان که اسم آن است باید منصوب باشد و نصب آن با اعراب فرعی «ی» است. (الکتابین)

۶۸۶. گزینه‌ی ۴

لیت حرف مشبّه‌ی به فعل و ضمیر «ی» اسم لیت و جمله فعلیه‌ی «كنت تراباً» خبر لیت است و كنت خود از افعال ناقصه و اسمش ضمیر بارز ت و تراباً خبر آن و منصوب است.

۶۸۷. گزینه‌ی ۲

با توجه به این‌که کَانَ از حروف مشبّه‌ی به فعل است و به اسم منصوب و خبر مرفوع نیاز دارد بنابراین أخوی (أخوين + ی) اسم کَانَ و منصوب با اعراب فرعی «ی» و نائمان خبر آن و مرفوع با اعراب فرعی الف است.

تکت أخوان مثنی و إخوان جمع مکسر است.

آن ضمیر «نا» و خبر آن «غافلین» است. بنابراین خبر «لیت و کان» هیچ‌کدام بر اسم خود مقدم نشده‌اند.

گزینه‌ی «۱»: فعل «لم یکن» یکی از افعال ناقصه است که خبرش «علی المنضدة» بر اسمش «دفتر» مقدم شده است

گزینه‌ی «۲»: خبر «إن» یعنی «لله» بر اسمش یعنی «جمیع» مقدم شده است.

گزینه‌ی «۴»: خبر «کانت» یعنی «فیها» بر اسمش یعنی «موضوعات» مقدم شده است.

پاسخ‌نامه تشریحی
سؤال‌های تکمیلی

۶۶۹. گزینه‌ی ۴

در این گزینه، با توجه به این‌که کلمه‌ی «أصدقاء» به معنی «دوستان» جمع مکسر و مذکر حقیقی است، لذا فعل «تکونوا» که از افعال ناقصه است، به صیغه‌ی جمع مذکر آمده است که ضمیر بارز «واو»، اسم افعال ناقصه و کلمه‌ی «شهداء» خبر آن و یک اسم مشتق است، لذا باید جمع، یعنی «شهداء» باشد و مفرد بودن آن نادرست است.

هرگاه خبر افعال ناقصه، یک اسم مشتق باشد، معمولاً خبر از دو جهت، یعنی از نظر جنس و تعداد، با اسم این افعال، مطابقت می‌کند.

۶۷۰. گزینه‌ی ۴

«لیسَ و أصبَحَ» از افعال ناقصه هستند و مثل هم عمل می‌کنند. بنابراین جمله تغییری نخواهد داشت.

۶۷۱. گزینه‌ی ۳

«كَانَ» حرف مشبّه‌ی به فعل است و به اسم منصوب و خبر مرفوع نیاز دارد. الأمة اسم کَانَ و منصوب و الاسلامیة صفت الأمة و منصوب به تبعیت و متحدة خبر کَانَ و مرفوع است.

۶۷۲. گزینه‌ی ۱

در گزینه‌ی «۲»: «لیت» از حروف مشبّه‌ی به فعل است.

در گزینه‌ی «۳»: «إن» از حروف مشبّه‌ی به فعل است.

در گزینه‌ی «۴»: «لکن» از حروف مشبّه‌ی به فعل است.

۶۷۳. گزینه‌ی ۱

با توجه به «هاتین الشجرتین» که مثنای مؤنث است، «ماداما یسقیان» اشتباه است و صحیح آن مادامتا تُسقیان است.

۶۷۴. گزینه‌ی ۱

«باقیة» خبر مادامت است و باید منصوب باشد «باقیة»

۶۷۵. گزینه‌ی ۳

لیس فعل ناقصه است و به اسم مرفوع «المتکاسل» و خبر منصوب «مُجداً» نیاز دارد.

۶۷۶. گزینه‌ی ۲

آن حرف مشبّه‌ی به فعل است و به اسم منصوب «المبذرين» منصوب به ی و خبر مرفوع «إخوان» نیاز دارد.

۶۷۷. گزینه‌ی ۱

«كَانَ» همانند این حرف مشبّه‌ی به فعل است بنابراین جمله، هیچ تغییری نخواهد کرد.

۶۷۸. گزینه‌ی ۲

«ذلک» اسم آن و محلاً منصوب و الرجل تابع اسم اشاره و منصوب است و جمله فعلیه‌ی لم یخرُجْ خبر آن و محلاً مرفوع است.

۶۸۸. گزینه‌ی ۱

در این گزینه، «محاولة» اسم «تکون» و «علامة» خبر آن و از نوع مفرد است که با سایر گزینه‌ها که خبر «شبه‌جمله» دارند، متفاوت است.

در گزینه‌ی «۲»: «موقعها...» جمله‌ی وصفیه برای «غابة» که «موقع» مبتدا و «فی ضواحي» خبر شبه‌جمله است.

در گزینه‌ی «۳»: «لمن» خبر شبه‌جمله برای «لا»ی نفی جنس است. در گزینه‌ی «۴»: «علیک» خبر شبه‌جمله‌ی مقدم برای «کان» است.

۶۸۹. گزینه‌ی ۱

چنانچه پس از اِنما فعل بیاید جمله فعلیه است و یَطْلُبُ فعل و فاعلش جَدّ است.

در گزینه‌ی «۲»: التَّغْلِبُ اسم اِن و جمله اسمیه است.

در گزینه‌ی «۳»: چون پس از اِنما «أُمّی» آمده است جمله اسمیه است و اُم مبتدا و مرفوع تقدیراً است.

در گزینه‌ی «۴»: اِن حرف مشبیه‌ی به فعل و کوخاً اسم مؤخر آن ولی خبر مقدم اِن است و جمله اسمیه می‌باشد.

۶۹۰. گزینه‌ی ۲

کانت از افعال ناقصه و علیه شبه جمله خبر مقدم کان و الدراسة اسم مؤخر کان و مرفوع است.

در گزینه‌ی «۱»: نشیطین خبر اصبح و منصوب با اعراب فرعی «ی» است.

در گزینه‌ی «۳»: المؤمنات اسم اِن و منصوب با اعراب فرعی کسره است.

در گزینه‌ی «۴»: اُحاک اسم حرف مشبیه‌ی به فعل کَانَ و منصوب با اعراب فرعی الف است.

۶۹۱. گزینه‌ی ۳

«أصبحتُ» فعل ناقصه و اسمش ضمیر بارز «ت» و «حزیناً» خبر «أصبحتُ» و منصوب است.

چنانچه ضمیر بارز یا مستتر، اسم افعال ناقصه باشند، دیگر خبر نمی‌تواند بر اسمش مقدم شود.

در گزینه‌ی «۱»: «للنباتات» شبه‌جمله، خبر مقدم «اِن» و «فوائد» اسم مؤخر آن است.

در گزینه‌ی «۲»: «له» شبه‌جمله، خبر مقدم «لیس» و «حکیم» اسم مؤخر آن است.

در گزینه‌ی «۴»: «له» شبه‌جمله، خبر مقدم «کانت» و «الشهادات» اسم مؤخر آن است.

۶۹۲. گزینه‌ی ۲

در صورت سؤال خواسته شده، جمله‌ای که با یکی از کلمات «اِن»، «اَلیس»، «کَانَ» و «کَانَ» به صورت صحیح آمده را انتخاب کنید. «اِن» و «کَانَ» از حروف مشبیه‌ی بالفعل هستند که اسم آن‌ها به شکل منصوب و خبرشان به شکل مرفوع می‌آید، «لیس» و «کان» از افعال ناقصه‌اند که برعکس حروف مشبیه‌ی بالفعل، اسمشان مرفوع و خبرشان منصوب است، هم‌چنین «الطمع الشدید» موصوف و صفت‌اند که باید در چهار مورد (معرفه و نکره، اعراب، عدد و جنسیت) با هم مطابقت کنند، «الانسان» نیز مفعول به برای فعل «یُدْفَعُ» است و منصوب می‌باشد.

۶۹۳. گزینه‌ی ۱

مساعدو اسم اَصْبَح و مرفوع با اعراب فرعی واو (مساعدون+تا) و المسلمون صفت اَصْبَح و مرفوع با واو به تبعیت و ملتزمین خبر اَصْبَح و منصوب با اعراب فرعی «ی» است.

۶۹۴. گزینه‌ی ۲

در این گزینه، «لا»ی اول، نفی غیرعامل است و «لا»ی دوم، برای تأکید و غیرعامل می‌باشد.

اگر «واو» عطف به ماقبل خود که منفی باشد، عطف کند، بعد از آن یک «لا» برای تأکید به کار می‌رود.

در گزینه‌ی «۱»: «لا»ی نهی است. / در گزینه‌ی «۳»: «لا»ی نفی جنس است. / در گزینه‌ی «۴»: «لا»ی نهی است.

۶۹۵. گزینه‌ی ۴

توجه داشته باشید که در محث «لا»ی نفی جنس، موضوع «مقدم-مؤخر» شدن، وجود نداشته و بعد از «لا»ی نفی جنس حتماً باید یک اسم ظاهر داشته باشیم که در این گزینه به خاطر عدم رعایت این موضوع، عبارت نادرست می‌باشد، هم‌چنین چون اسم «لا»ی نفی جنس، غالباً مبنی بر فتح است، لذا تنوین نمی‌گیرد (قُلْتَ لصدیقی و أَسْرَتی: لا شَکَّ فی انتصار الحق! أنا أدری!).

۶۹۶. گزینه‌ی ۴

«المُجْدَبین» صفت و منصوب به تبعیت از «شباب: اسم «اِن» و منصوب، «محبوبین» خبر «یکونون» و منصوب به اعراب فرعی «یاء»، اسم «یکونون» ضمیر بارز «واو» است.

۶۹۷. گزینه‌ی ۱

خبر «لا»ی نفی جنس بر اسمش مقدم نمی‌شود و جمله‌ی صحیح بدین ترتیب است: «لا ضیفَ فی القاعة و لا مراسم فیها.»

نکته‌ی مهم درسی

اسم و خبر «لا»ی نفی جنس همیشه نکره هستند و هرگز خبر «لا» بر اسمش مقدم نمی‌شود.

در گزینه‌ی «۲»: «کنتم» از افعال ناقصه و اسمش ضمیر بارز «تم» و محلاً مرفوع و «خیر» خبر آن و منصوب است.

در گزینه‌ی «۳»: «أصْبَحْنَا» از افعال ناقصه و اسمش ضمیر بارز «تا» و محلاً مرفوع و «متقدّمین» خبر آن و منصوب با «ی» است.

در گزینه‌ی «۴»: «صارت» از افعال ناقصه و اسمش ضمیر مستتر «هی» و محلاً مرفوع و «صفراء» خبر «صارت» و منصوب است.

(«صفراء» غیرمنصرف است و تنوین نمی‌گیرد، هم‌چنین «الأرض» مؤنث معنوی است.)

۶۹۸. گزینه‌ی ۳

«فی حدیقه»: جار و مجرور، شبه‌جمله، خبر مقدم برای «اِن» و محلاً مرفوع، «شجرات»: اسم مؤخر «اِن» و منصوب با اعراب فرعی کسره و «خضراء»: صفت و منصوب با اعراب اصلی است (چون «خضراء» غیرمنصرف است، تنوین نمی‌گیرد).

در گزینه‌ی «۱»: «لا کسلان» صحیح است، زیرا اسم «لا»ی نفی جنس نکره است.

در گزینه‌ی «۲»: «کانوا ناجحین» صحیح است، چون خبر «کان» باید منصوب باشد و نصب جمع مذکر سالم با اعراب فرعی «ی» است.

در گزینه‌ی «۴»: «حزینة» صحیح است، چون اسم «تکون» مؤنث است، پس لازم است که خبر از نظر جنس با «التلمیذة» مطابقت کند.

۶۹۹. گزینه‌ی ۴

«فی هذا» خبر مقدم «اِن» و «طالبان» اسم مؤخر آن می‌باشد که چون اسم «اِن» باید منصوب باشد، به صورت «طالِبَین» صحیح است و صفت آن نیز باید «مجدّین» باشد.

پاسخ‌نامه تشریحی

سؤال‌های ترکیبی مباحث

بخش دوم

۷۰۵. گزینه‌ی ۳

با توجه به این که فعل یکتسب متعدی است و در جمله مفعولی وجود ندارد و همچنین معنی جمله که گفته می‌شود دوستی مردم جز با نیکی کردن به آنها بدست آورده نمی‌شود، فعل باید مجهول باشد و با توجه به مفرد مؤنث بودن «المؤدّة - لا تُکتسب» صحیح است. و در قسمت دوم با توجه به معنی جمله که «انسان بنده‌ی احسان و نیکی است» کلمه‌ی «عبد» صحیح است.
در گزینه‌های ۱ و ۲ و ۴ تمامی افعال «معلوم» هستند.

۷۰۶. گزینه‌ی ۳

چون «التعالب» که اسم آن است جمع غیر انسان است فعل بعد از آن که خبر آن می‌باشد باید مفرد مؤنث بیاید بنابراین تستطیع صحیح است و اعراب آن نیز باید مرفوع باشد زیرا قبل از آن ادات نصب یا جزم نیامده است. در ضمن فعل دوم چون با حرف ناصبه آمده باید منصوب شود «أن تتسلّق»

۷۰۷. گزینه‌ی ۳

زیرا «تما» اسم فعل ناقصه‌ی «أصبح» و «نشیطتان» خبر آن است و باید منصوب شود و نصب اسم مثنی با «ی» است. (نشیطتین)

۷۰۸. گزینه‌ی ۴

اسم موصول «من» که قبل از جای خالی آمده برای انسان به کار می‌رود و موصول عام است یعنی برای تمامی صیغه‌ها به کار می‌رود بنابراین تمامی افعالی که بعد از آن آمده می‌توانند درست باشند فقط در گزینه چهارم فعل یظنّوا بدون اینکه حرف ناصبه یا جازمه‌ای قبل از آن بیاید نون آن حذف شده و همچنین «عاقلین» که خبر آن است باید مرفوع باشد. «عاقلون»

۷۰۹. گزینه‌ی ۲

«خیک» مفعول و منصوب است و نصب اسماء خمسّه با الف می‌باشد. (أخاک) در گزینه‌ی «۱»: المؤمنات اسم کانت و مرفوع و صابرات خبر آن و منصوب با کسره است.

در گزینه‌ی «۳»: الاحسان فاعل و مرفوع و الوالدین مجرور به حرف جر با «ی» است.

در گزینه‌ی «۴»: مدینه مجرور به حرف جر و شیراز مضاف‌الیه و مجرور با فتحه است. (اسم غیر منصرف در حالت جر به جای - می‌گیرد.)

۷۱۰. گزینه‌ی ۱

کان - کانت: زیرا اسم کان یعنی المسلمات مؤنث است. (فعل در ابتدای جمله مفرد می‌آید)

درجات - درجات: چون مفعول و منصوب است و نصب جمع مؤنث سالم با کسره است. الأخير - الأخيرة: چون موصوف آن (القرون) جمع غیر انسان است به شکل مفرد مؤنث می‌آید.

۷۱۱. گزینه‌ی ۳

«کیست» از افعال ناقصه و الراحة: اسم آن و مرفوع است. (چون الراحة یعنی اسم لیس مؤنث است: خود لیس نیز مؤنث می‌آید) التعب: مضاف‌الیه و مجرور، النعم: فاعل و مرفوع است.

۷۱۲. گزینه‌ی ۱

أنا ضمیر متکلم وحده است و فعل آن نیز باید همین صیغه باشد و از طرفی چون بعد از فعل مفعولی وجود ندارد بنابراین فعل جمله مجهول

در گزینه‌ی «۱»: «فی الطبیعة» خبر مقدم «إن» و محلاً مرفوع «الجمیلة» صفت و مجرور به تبعیت / «آیات» اسم مؤخر «إن» و منصوب به اعراب فرعی تنوین کسره / «کثیرة» صفت و منصوب به تبعیت

در گزینه‌ی «۲»: «الحاضرون» اسم «کان» و مرفوع به «واو» / «یتعجبون» خبر «کان» و محلاً منصوب (جمله‌ی فعلیه)
در گزینه‌ی «۳»: «ت» در «أصحت» اسم «أصبح» و محلاً مرفوع / «ذا» خبر «أصبح» و منصوب به اعراب فرعی «الف» / ضمیر مستتر «أنت» در «کن»، اسم «کان» / «سختاً» خبر «کن» و منصوب

۷۰۰. گزینه‌ی ۴

در این گزینه «تلمیذ» اسم «لا»ی نفی جنس و مبنی بر فتح است.
در گزینه‌ی «۱»: «التلمیذ» اسم «أصبح» و مرفوع است.
در گزینه‌ی «۲»: «تلمیذاً» اسم مؤخر «لعل» و منصوب است.
در گزینه‌ی «۳»: «التلمیذ» اسم «إن» و منصوب است.

۷۰۱. گزینه‌ی ۴

«خیراً» اسم «لا»ی نفی جنس است و به صورت مبنی بر فتح و محلاً منصوب به کار می‌رود و تنوین نمی‌گیرد و صحیح آن «خیر» است.
در گزینه‌ی «۱»: «أصبحوا» فعل ناقصه و اسمش ضمیر بارز «واو» و «أئمة» خبر «أصبح» و منصوب است.

در گزینه‌ی «۲»: «فی بیت» شبه جمله و خبر مقدم برای «کان» و محلاً منصوب و «مصباح» اسم مؤخر «کان» و مرفوع است.
در گزینه‌ی «۳»: «الشمس» اسم «کأن» و «القمر» و «النجوم» معطوف به آن و منصوب و «مصابیح» خبر «کأن» و مرفوع است.

۷۰۲. گزینه‌ی ۳

اگر اسم افعال ناقصه، جمع مکسری باشد که بر غیر عاقل (غیر انسان) دلالت داشته باشد، این افعال، باید مفرد و مؤنث بیایند: کان - کانت؛ همچنین اگر خبر این افعال، اسم مشتق باشد، باید از جهت نوع (جنس) و تعداد، با اسم این افعال، مطابقت داشته باشد: جمیلاً - جمیلةً.

در سایر گزینه‌ها، قواعد مربوط به نواسخ، درست به کار رفته است.

۷۰۳. گزینه‌ی ۲

«یصبح» از افعال ناقصه و «الطالب» اسم آن و «طالب» خبر مفرد یصبح و منصوب است.

در گزینه‌ی «۱»: جمله‌ی فعلیه‌ی «یجعلون» خبر «لیت» است.

در گزینه‌ی «۳»: جمله‌ی فعلیه‌ی «یخسرون» خبر «أن» است.

در گزینه‌ی «۴»: جمله‌ی فعلیه‌ی «تسیران» خبر «مادامت» است.

۷۰۴. گزینه‌ی ۳

در این عبارت «تدبیر» اسم لیس و شبه جمله «لهذه» خبر لیس است. گزینه‌ی «۱»: «للسحر» شبه جمله، خبر مقدم «لیس» و «منزلة» اسم مؤخر آن است.

گزینه‌ی «۲»: «لکل» شبه جمله، خبر مقدم «کان» و «جائزة» اسم مؤخر آن است.

گزینه‌ی «۴»: فی جمیع: شبه جمله، خبر مقدم «کان» و «حکمة» اسم مؤخر آن است.